

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.

Na pol roka — 2 „ — „

Na štvrt roka — 1 „ 20 „

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlasky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Drahé žarty.

Kráľ prišiel do hlavného a sídelného mesta Uhorska a hlavný minister Tisza dostavil sa k nemu ku výsluchu a o tomto hneď večer v Lloyd klubbe, v tomto starom hniezde liberálov nasledovné sdeli: My chceme ísť a pôjdeme. Za nástupca môjho odporúčal som kráľovi grófa An-

drássyho. Tento sa zajtra predstaví kráľovi a povie či prijme splnomocnenie na utvorenie nového kabinetu alebo nie. Jestli ano, budem sa tomu tešiť, že môžem opustiť moje miesto. Keď ale nie, vyjdem na vacovskú ulicu a schopím prvého človeka, ktorého tam uvidím s cilindrom, dovedem ho k jeho veličenstvu a poviem, aby tohoto vymenoval za ministra predsedu. Nad týmto

Mohamedánski Arábi.

žartom sa vraj páni v liberálnom hniezde do rozpuku smiali.

My sa tomu ozaj nesmejeme, ale sme Tiszovi za jeho enunciaciu, za toto uprimné sdelenie jeho úmyslu veľmi povďační. Teší nás, že Tisza ako povedal chce ísť. No to on už dávno mal urobiť. Mal to urobiť prvej než krajinu do tej strašnej kaluže politických neriadov vohnal, z ktorej ju ani celá zápraž jeho pánstva nevyvlečie. Robí Tisza práve tak, ako to po všetky veky liberálni hrdinovia robili. Najprv sa krajina v národno-hospodárskom ohľade privede o vážnosť a úver pred cudzozemskom. Najprv sa musí dozvedieť celý svet, že v Uhorsku panujú tak hnusné národno-hospodárske pomery, že sa celý cudzozemský kapitál od krajiny odtiahne. Peňažné ústavy nedostanú kapitálu v cudzozemsku a od týchto v krajine nedostane ho priemyselník, malý remeselník; nedostane ho ani na vysoké úroky roľník, lebo ho niet. Remeselníctvo a roľníctvo, tento koreň a základ štátneho blahobytu sú zničené. Včul ale Tisza ide. No mal už dávno ísť, prv než chudobným remeselníkom spredali poslednú nákovu a vytiahli z pod nemocnej baby tú poslednú plachtu a prv než roľníkovi vyhnali zo dvora poslednú kravičku alebo kozu. Včul keď liberalizmus s Tiszom na čele krajinu na vnivoč obrátili, Tisza ide!

My nenariekáme ani za liberalizmom, ani za Tiszom. Ani neposielame za ním vencov sústrasti. Tisza už dávno mal ísť, a lepšie by bolo bývalo, keby ani nebol prišol. Vycivení žobráci po cestách, opustené chatrče po dedinách sú pomníky, ktoré si liberalizmus dlhým panovaním u nás vystavil a Tisza pokoroval. Otrhané chalupy, do ktorých slnko svieti a statisíce vysťahovalého ľudu za široké more sú smutné následky liberálneho panovania a nezákonnosti Tiszových.

Včul už ale Tisza ide, bo tu nemá čo robiť a hľadať. Krajina je zpusťovaná, ľud ako mohol vyvandroval. Čo tu teda ďalej robiť? Ide aj on! Kto bude včul u nás drabantov k zahájeniu slobody slova na snemovni verbovať? Kto bude na barónstvo vyzdvihovať židovských árendášov? Kto bude vymenúvať, bez riadu a skladu štátných hodnostárov? Kto bude rozdávať zlaté a strieborné krížiky? Plačte dcéry jeruzalemské a sionské, bo Tisza, patrón, ochranca a zastupiteľ váš ide!

My nemáme príčiny ho oplakávať. Nemá príčiny truchliť za ním remeselník, roľník, robotník ani nikto v krajine. Nech ide a vezme sebou aj ten cilinder ako odznak jeho národnej politiky. Po pri nás stojí spojená opozícia teda aj ľudová strana. Táto politická strana vyvede krajinu z toho neriadu, do ktorého ju Tisza bol vrátil. My potrebujeme sriadené krajinské pomery, aby ľud nebol prinútený vyvandrovať, aby tu každý či veľký, či malý spokojne a blažene žiť mohol!

Nech len teda Tisza ide a my mu zo srdca prajeme šťastlivú cestu a aj to, aby ten jeho cilinder, v ktorom si vždy tak mnoho zakladal, nedostal takú dieru ako ten liberalizmus pri posledných voľbách.

Krešťansko-socialné prednášky.

Krajinské družstvo kresťansko-socialných spolkov dňa 25. marca držalo konečné sriaďujúce valné shromáždenie. Medzi najprvšie a najvážnejšie práce tohoto družstva patrí, vydržiavať po krajine verejné prednášky o socialných otázkach. Dr. Alexander *Giesswein*, krajinský vyslanec a horlivý člen ľudovej stránky o tomto predmete píše nasledovne:

«Veľká je to chyba, že každá trieda spoločnosti len svoju biedu vidí a len tejto chce odpomôcť, o iné sa ale nestará. Jednotlivé spoločenské triedy spája ale ten najužší sväzok do jedna a blahobyť jednej závisí od druhej. Keď hynie trieda roľníkov, tá so sebou tiahne i malých remeselníkov, bo keď roľník nemá peňazí, nemá ani malý remeselník kupcov, čo by mu jeho tovar odkupovali. Klebanie robotníckej triedy, upádanie roľníkov, živorenie malých remeselníkov, k tomu nesriadený stav čelade v spoločenských následkoch pocíti každý človek tejto krajiny. Pri skúmaní a riešení týchto záujmov treba ale s úplnou vzájomnosťou pokračovať. K tomuto je ale potrebný istý socialný cit a isté socialné smýšľanie, čo jedine sodpovie pravému kresťanskému presvedčeniu, aby totiž človek v jeho počínaní a účinkovaní nemyslel vždy a výlučne len na seba samého. Premnohé a pravda vážné otázky verejného práva vytisaly u nás doposiaľ riešenie týchto otázok, ktoré tak hlboko siahajú do života ľudu. Krajinské družstvo katolíckych a kresťansko socialných spolkov už tejto jary vydržiavať bude po krajine prednášky o socialných otázkach a k pojednaniu prídu nasledujúce predmeti: obrana robotníkov, ženy a deti ako robotníci vo veľkom priemysle (vo fabrikách) poistenie v pádoch nemoc a slabosti, zahájenie nedeľného odpočinku, robotnícke bydlá, robotnícke a tovaryšské spolky, spolky pre mládež, odborné sriadenie kresťanských robotníkov, vyprostredkovanie roboty, odborné vyučovanie, duševné vyučovanie, usporiadanie knižníc pre ľud atď. Iné otázky

zas, o ktorých sa prednášky držať budú, vzťahujú sa na roľníkov, takéto sú n. pr. gazdovské kruhy, samostatné alebo v rámci jestvujúcich katolíckych kruhov, nájomné pomery poľných robotníkov, úverné a potravné spolky, spolky k odpredaju úrody, zbožné sporiteľne, záležitosti poistenia atď. Poučné prednášky vydržiať sa budú napokon o malom priemysle a tu prídu k pojednaniu: priemyselná schopnosť a učenosť, spolky k zaopatreniu surovej látky, položenie tovaryšov, pomery medzi majstrom, tovaryšom a učňom.

Každý nahliadne, že tieto otázky, všetky bez výnimky hlboko siahajú do života ľudu. Svrchovaný čas je na každý pád, aby sa smerodajné kruhy riešením týchto záležitostí zaoberali. Potreba tohoto je dnes väčšia než inokedy, bo veď každý mysliaci človek vidí, ako sa internacionálny, teda medzinárodný socializmus, bez Boha a vlasti čo deň tým viacej šíri vo vrstvách ľudu, srdce jeho naplňuje túžbami po majetku druhých, nenávisťou oproti vrchnostiam a krvutne vyrobenými halierami naplňuje vačky židovských agentov a vodcov.

Židovské matriky.

Vyšetrovanie, ktoré zaviedlo ministerium honvídstva v záležitosti židovských matrik v zemplinskej stolici tak hrozné veci donieslo na svetlo, že sa toho celá liberálna správa stoličná poľakala. Následkom toho včul už i sám podžupan Július Dokus vplýva do tohoto vyšetrovania a celú záležitosť odovzdali kráľovskému fiskusovi.

Z toho vyšetrovania doposiaľ vysvitlo, že tam na Horniakoch na tisíce je takých mladých židov, ktorí nikdy neboli pri assentírke, že židovské matriky svevolne opravovali, teda falšovali, že štátnych matrikárov klamali, že matrikárov obce židovskej podplácali a napokon že i vyslaného ministerského kommissára cheeli podplatit a konečne otraviť. Bývalý hlavný slúžny zo Stropkova, ktorý cez 19 rokov spravoval tento okres, umýva sa síce a umýva aj notárov, keď hovorí, že za tieto nezákonnosti ani on ani notári zodpovední byť nemôžu, bo veď obec židovská v Stropkove nikdy nemala vyvoleného matrikára, ktorý by na úrad svoj prisahu bol zložil. Prečo ale hlavný slúžny ako ešte v úrade bol, neoslovil a nenútil stropkovskú obec židovskú, aby si takého matrikára vyvolila a prečo nestál na tom, aby tento úradnú prisahu zložil? Hlavný slúžny hovorí, že hádam už od tridsiaty rokov v tomto meste len okresný lekár dr. Vilhelm Grünfeld viedol matriky, len z priateľstva. Aj to hovorí hlavný slúžny, že to ani neboly ozajské matriky, lež iba jednotlivé listy papierové, ktoré si lekár sám pozošival a rubrikami opatril. Ako sa dakomu dieťa narodilo išiel k lekárovi a ten ho zapísal. Hlavný slúžny aj to hovorí, že on nemyslí, že by tento okresný lekár tie jeho zápisy bol falšoval, ponevác ale bol človek veľmi roztržitý a zabudlivý, tak sa ľahko stalo, že jedno druhé dieťa zabudnul zapísať. Následkom toho, hovorí ďalej bývalý hlavný slúžny, on sám musel mnohokrát určiť vek židovského mladíka, keď

s dvomi svedkami ku nemu prišli a doniesli mu vysvedčenie, že mladík ten nenie zapísaný.

Keď sa ale bývalého hlavného slúžneho pýtali, či mu to nenapadlo že sú v tej matrike najviac len dievčence zapísané, a že jednoducho chodia k nemu aby úradne určil vek židovských mladíkov? Bývalý hlavný slúžny len to vedel na to odpovedať, že on dr. Grünfelda poznal ako chudobného, lež statočného človeka, že vedel o ňom, že je veľmi roztržitý, že je on ale presvedčený o tom, že sa tam žiadne falšovanie nestalo. Tu na Horniakoch — hovorí ďalej bývalý hlavný slúžny — je ľud teľesne na toľko zaostalý, nevyvinutý a upadlý, že to nikomu nenapadlo, keď týchto mladíkov ako nesúcich pri assentírke k vojančine nebrali. Sú to ľudia veľmi chudobní — hovorí hlavný slúžny — nadevšetko tí židia.

Pri tomto vykládaní bývalého hlavného slúžneho je len to veľmi nápadné, že títo zaostalí a chudobní židia, jejich chudobnému a statočnému rabinovi, ktorý na žalúdok trpí a k tomu je aj veľmi roztržitý, každý rok 2000 korún dávajú aby mohol ísť do kúpeľa do Karlových Varov (Karlsbad.) Ešte viac musí byť nápadné, že dakto na toľko môže byť roztržitý a k tomu ešte ako matrikár, že dievčence od chlapcov rozoznať nevie.

Najviacej nápadné je ale, čo hovorí podžupan Július Dokus, ako by k obrane slúžnovského úradu a notárov keď praví: Veľmi sa mýlia tí, čo žiadajú aby úradníci verejnej správy, alebo notári poznali u nás každého obyvateľa v obci. U nás na Horniakoch patrí k jednomu notariatskému okresu sedem, ba i sedemadväť obcí, notár v jednom roku sotva tri rázy navštívi jednotlivé obce. K tomu tieto nezákonnosti stávaly sa výlučne medzi židmi, ktorí celkom v utiahlosti žijú, ani sa iným nezaobierajú ako čo celý deň talmud čítajú. Úradníci verejnej správy ich už i z tej príčiny neznajú, bo oni nevykonávajú verejné práce.

Ako podžupanovi povedali, že obranný zákon prisne nakláda aby v každej obci svedomite vedené boly matriky, ako sa to teda mohlo stať, že vzdor nesčiselným pozatimným matrikovaniam, vrchnosť predsa nezakročila a nenariadila aby matriky boly úradne preskúmané, on na to len toľko vedel odpovedať: že každá obec povinná je starať sa o to, aby matriky jej svedomite vedené boly. Nenie medzi tým vytvoreno, že jednotliví úradníci vedeli o tom, kto je povinný dostaviť sa k assentírke. Toto práve vysvitne z vyšetrovania.

Celú túto židovskú záležitosť má včul v rukách kráľovský fiskus dr. Ondrej Somossy. Ťažko mu je ale vo veci pokročit, bo v mnohých pádoch nevedno proti komu trestnú obžalobu pozdvihnúť. Pri mnohých deťoch sú už pri jejich narodení matriky pofalšované, nakoľko chlapcov zapísali ako dievčence. V takýchto pádoch pozdvihnú obžalobu nielen proti tým čo boli povinní dostaviť sa ku assentírke, lež aj proti jejich rodičom a proti matrikárovi. Kráľovská stolica sudobná zo Sátoraljauhelyu vyslala už vyšetrujúcu komissiu do Stropkova, ktorá na mieste viesť má ďalšie vyšetrovanie. Potrvá to ale dlhým kým príde ku sudobnému výroku.

Židovstvo v celom Zemplíne je pravda postrašené. Mladí páni čo predtým veselo si žili, ako keby im bol patrilo celý svet, chovajú sa naráz ticho a chodia s ovesným nosom. Vrchnosti budú zaiste pozor dávať na nich aby nepoutekali do Ameriky. Žid je smelý a odváživý! On je smelý pri gšeftoch, je smelý pri voľbách najmä proti Iudákovi. Nikto nevie také kriky robiť ako žid, keď mu treba za peniaze kortešovať proti Iudovej strane. Keď sa však má ku assentírke dostať, vtedy sa naľaká flinty a dá sa v Stropkove do matriky zapísať ako dievča.

Zkaza ľudu.

Ťažko pracuje ľud náš v lete, keď mu pri poľnej robotě slnko zrovna na hlavu páli a ťažko pracuje v zime, keď mu príde oziabými rukami sekerou drevo, alebo ako kost zmrzlú zem čakano rúbať. A prečo to? Aby si na vzdajší chlieb ťažko vyrobil niekoľko halierov. Netreba sa preto tomu diviť, že pri takej ťažkej robotě presilené telo ku každodenným zemiakom, ku čiernemu chlebu alebo ku zasmaženej polievke žiada si i dajakého polepšenia. Ľahko si to žiadať, ale ako zadovážiť. Pre takú maličkosť, akej by si z chatrného výrobku jeho kúpiť mohol, do mesta ísť nemôže, po dedinských sklepoch a krémach sú ale všade samí židia, ktorí aspoň v tomto ohľade zachovávajú jejich náboženstvo a nepredávajú slaninu, ani oškvarky a iné mäsité potravné články, ktorými by sa unavený chudobný človek občerstviť mohol a odkázaný je preto na pálenku. Vína si kúpiť nemôže, bo je to veľmi drahé a vôbec nie k vypitiu, omámi sa teda pálenkou. Pálenka má ale tú vlastnosť, že ten čo ju pije, nikdy jej nemá dosť, čím viac jej pije, tým viac si ju žiada. No a táto žiadosť splodzuje v ňom takú pekelnú náruživosť, že mu sila klesá a on ani nemôže prv robiť, kým si čuvy alebo nervy liehom nerozdráždil, ako ale toto rozdrždenie prestáva, slabne a chladne celý človek a je práce vôbec neschopný. Následkom toho naši robotníci, keď majú 30 do 40 rokov, vyzerajú ako keby mali 70—80 rokov, ich plúca im už ani nedýchajú, lež pištia ako starý pipasár. Následky požívania liehových nápojov prechádzajú z pokolenia na pokolenie. Deti nemierneho človeka sú vysušené, nevládne a zomierajú zväčša hneď po narodení. Keď ale aj poniektoré opaterou matky pri živote ostane, už od detinstva nosí v sebe otravu pálenky, ktorú otec jeho požíval. Duševne ale takéto deti celkom zaostávajú a sú sprosté. Dedinskí učitelia vedia z vlastnej žkúsenosti vyprávať o tom, ako nemožno v škole ničomu naučiť deti takých rodičov, čo oddaní sú nemiernemu požívaniu pálenky. Takto pustne ľud zo dňa na deň vždy viac a viac duševne a telesne. Po mnohých krajoch veľ už zriedka vidieť poriadne vyvinutého a zdravého robotníka. Tomuto všetkému na príčine sú ale len krémy a sklepy židovské. V istej známej obci nahliadli smerodajní Iudia ako kynozia ľud tie židovské krémy i založili si jeden potravný spolok. V spolkovom sklepe predávali aj slaninu.

V ten čas práve robili jarky v panskj hore a každý robotník vzal si v kréme jeden liter pálenky do hory, to bolo všetko čo mal cez celý deň ku chlebu. Ako ale títo robotníci zazreli v sklepe potravného spolku pekne porezanú slaninu, hneď si jej kúpili každý po 20. halieroch miesto pálenky. Pôsobenie slaniny už hneď prvý deň badali na sebe: nebolo im zima, neustali ľahko, v žalúdku ich nepálilo a necítili, že sú prázdni, ako by z cela vysušení. Za mesiac minuli sa vo sklepe potravného spolku dva metrické centy slaniny. Za slaninu platili robotníci po 20. halieroch, pálené ich ale koštovalo 30 halierov. Pre chudobného človeka aj tento malý rozdiel veru mnoho robí.

Mohol by však dakto povedať: prečo že kresťania neotvárajú sklepy, tí by slobodne predávať mohli slaninu? Je to síce pravda, lenže pritom neslobodno zabudnúť, že najmä na dedine a keď dakto dobrý tovar chce držať a predávať a keď ho aj svedomite chce vymerávať, zo samého sklepu vyžiť nemožno, k tomu je potrebné ešte aj právo na vymeriavanie nápojov, toto ale v Uhorsku nedajú inému ako židovi. O pravde tejto natoľko je ľud presvedčený, že nedávno prišiel chlapec zo susedstva do dedinskej školy a vyprával tam ako veľkú novinu, že ku ním prišiel kresťanský žid, a ozaj do tejto obce prišiel ako biela vrana kresťan a otvoril krému. Tá okolnosť, že kresťania takrečeno vytvoreni sú z práva vymeriavania nápojov, je základom zkazy ľudu a príčinou toho, že mnohí berú do ruky vandrovnu palicu a idú hľadať si druhú vlasť, od ktorej čakajú, že ich život bude v nej istejší a pohodlnejší; ktorí sú ale k tomu nenie schopní, tí si vymenia robotnícku knižku, alebo sa lapia palice žobráckej a kľučujú od dverí do dvorí. Takito chudobní, tuláci, k tomu krémári a napokon i eksekútori všetko to chce žiť z mozoľov chudobného ľudu, nenie teda tomu divu, že sa tento v hroznom položení jeho rád trúnkom omámi. Keď nemá peňazí, však žid dá na veru, bo zákon o dlžobách za nápoje ľahko sa dá obísť vekslom, zmenkou totiž, na základe ktorých tie najpeknejšie sessie kresťanských roľníkov prechádzajú do rúk židovských.

V mnohých obciach na horných stranách je žid v jednej osobe krémár, sklepár a k tomu ešte i mäsiar. Nemocné hovädo lacno dostane; nerobí si z toho svedomia, že zákon zakazuje z takéhoto hoväda mäso sekať, ani o to nedbá, že Iudia, čo takéto mäso berú a požívajú, onemocnejú. On ho vyseká a keď ho obžalujú, ani vlas sa mu na hlave neskrývi. Prečo? Bo je žid.

Prvého januára roku 1905. vystahoval sa z dediny N. žid, bo v tejto dedine založili potravný spolok, vedľa ktorého on, bo musel mať na sklade vždy dobrý tovar, vyžiť nemohol. Licenciu vystahovavšieho sa žida pýtal potravný spolok s tým úmyslom, že pri kréme aj varif bude, aby Iudia jednostajne piť nemuseli. Správa potravného spolku mienila nadovšetko prísny zachovávaním zákonov o dlžobe za pijatiku, nemiernym pijakom chuf odobrať k pitiu. Potravný spolok ale licenciu nedostal. Prišiel ale miesto žida čo sa vystahoval druhý žid do obce a ten hneď dostal tú licenciu.

Potravný spolok má len obmedzené právo vymeriavania nápojov. Jednúc našli tam slabo zašpuntovanú flašku, tak že ju financ nožikom mohol otvoriť, potravný spolok bol pokutočaný. Pri druhej príležitosti našli financi v spolkovom sklepe flašku bez vignetty, spolok bol zas pokutovaný, bárs pri vyšetovaní na to prišli, že tá flaška octom bola naplnená. Sklepník spolku dal raz jednomu známemu v nedeľu popoludní nie vo sklepe, lež krom sklepu flašku vína, financi vzali s ním zápisnicu o tejto udalosti a on platil pokutu. Žid zadal prosbu o licenciu a meral liehové nápoje poldruha mesiaca bez licencie slobodno. Financom neprišlo na myseľ písať s ním zápisnice a pokutovať ho. Prečo? Bo to bol žid.

Ako každý zákon, tak aj zákon o vymeriavaní liehových nápojov spočívať má na mravnom základe. Tento mravný základ bude dotúd chýbať tomuto zákonu, pokiaľ ho budú do života uvádzať len ku prospechu jednej privilegovanej triedy spoločenstva, totižto židov. Aby sa pod plášťom tohoto zákona v budúcnosti nepáchaly také neprávnosti ako doteraz, za to horlí a horlíť bude pri každej príležitosti zákonnou cestou ľudová strana.

POLITICKÉ CHÝRY.

Kráľ v Budapešti.

Prítomné okolnosti politické vyvábily obecenstvo hlavnomestské vo väčšom počte ku železničnej stanici, ako inokedy. Ľud je vždy zvedavý a táto zvedavosť povzbudila aj veľa vzdor zlému počasiu aby sa hrnul ku privítaniu kráľa. Bárs sa lialo ako z putne, zvedaví ľudia v nedeľu už o siedmej hodine večer húfky stáli pred západnou železničnou stanicou. Policajti a vojsko odtisli ľud na stranu, aby cesta pre nádvorné koče bola slobodná. Pred stanicou stáli štyri nádvorné koče. O štvrt na ôsmu začalo pršať, ako by z vreca bol sypal a ľud predsa vytrval pod daždníkami, vo vode a blate až po členky, aby len kráľa videl. Nádvorná sieňa bola skvele osvetlená, a jasné lúče svetla padaly na červený pokrovec, ktorý zo siene pretiahnutý bol k železničnému vozu. Vlak zo šiestich nádvorných vozov složený presne o pol osmej dorazil na stanicu. Z vlaku vystúpil prvý predseda a správca štátnych železníc Ludvigh, ktorý kráľovský vlak od Marchegu sprevádzal. V tom okamžení zostúpil z kráľovského voza i kráľ v uniforme generála. Prísnu obličajú a jednou rukou plášť držiac, oslovil najprv správcu a predsedu železníc, potom hlavného mešťanostu a napokon Bélu Rudnayho, hlavného kapitána policije. Zatým zostúpili zo železničných vozov: hlavní poručníci gróf Paar a Bolfrass, barón Schliessel, predstavený kráľovskej kancelárie König, nádvorný lekár dr. Kerzl a kráľovský

sprievod. Kráľ na to s grófom Paarom v chytrosti prejdúc cez kráľovskú sieň, sadol do prvého nádvorného koča, Ľud pravda na ulici nevidel nič iné, ako daždom zmáčané okná na koči. Kráľovské koče odtiahly, ľud sa v tichosti rozišiel. V kráľovskom paláci budínskom čakal a prijal kráľa arciknieža Jozef August.

Programm kráľa pre vládu uhorskú.

Liberálne časopisy slyšia aj trávu riasť. Jedon takýto liberálny časopis, alebo veľké svetochýrne noviny píšu, že kráľ pre vládu uhorskú nasledujúci programm zostavil:

1. Na poli vnútorných reforiem dovolí kráľ vláde tie najväčšie slobody.

2. V otázke colného územia žiada kráľ, aby medzi obidvoma štátmi také gazdovské pomery ustálené boli, ktrými majú byť zahájené dľa možnosti záujmy oboch štátov. Aké majú byť tieto pomery, to ponecháva kráľ vládam a snemovňam, a len to žiada, aby presne uviazali sa majúce obchodné smluvy čo možno najchytrejšie rozriešili.

3. Vo vojenských otázkach kráľ doprosta ta sa vyslovuje, že vzájomnosť armády na žiaden pád neslobodno porušíť.

Tento programm pravda pochádza z liberálneho prameňa a namierený je proti spojenej opozícii. Liberáli len nechcejú zanechať to jejich staré remeslo. Mútia a balamutia svet, aby v mutnej vode aj naďalej mohli tučné ryby loviť.

Z liberálneho hniezda.

Liberálni politici každý večer schádzajú sa v jejich liberálnom hniezde alebo klube a kujú plány. Včul najmä keď kráľ prišiel domov, nemajú pokoja. Oči jejich smerujú najväčšou napnutosťou na veľké dvere, ktorými ministri do dvorany vchádzajú. Tiszu čakajú vždy ako nejakého messiáša. Čo hovorí kráľ? K čomu sa rozhodne? To je všeobecná a denná otázka. Nikto však nevie na ňu odpovedať. Tisza sám vyhýbave odpovedá, alebo mlčí. Hlava ho vraj pobolieva. Nenie tomu divu. Za jedon čas tým sa zaoberali liberáli, že omlúvali a očerňovali usilovne spojenú opozíciu. Nadovšetko tá ľudová strana im všetkým leží ťažko v žalúdku. Včul ale všetkým liberálom začína trochu svitať. Nie pod klobúkom, ale na klobúky. Tisza povedal, že keď inak nie, pôjde na ulicu a koho vidí s cylindrom na hlave, toho zavedie ku kráľovi a povie mu: Toto je môj človek, ten má cylinder. Tohto treba vymenovať za ministra. Liberáli včul všetci budú nosiť cylindre, ako národný kroj, alebo ako židia!

Rusko-japonská vojna.

Po hroznej porážke pri Mukdene, hlavnému veliteľovi ruských vojov pošfastilo sa z pozostatkami armády Rusov dosiahnuť Tielin. Ponevác ho ale Japonci zo všetkých strán jednostajne stihali, prinútený bol i to upevnené miesto opustiť a cúvať ďalej na sever. Cár medzi tým Kuropatkina, hlavného veliteľa ruskej armády, vy-

zdvihol z jeho hodnosti a vymenoval na jeho miesto Lineviča, generála. Japonci osemnásteho tohoto mesiaca obsadili Kajnan, po Tieline prvé významné miesto. Dľa ďalekopisných zpráv z Tokio Rusi pokúsili sa tu oproti Japoncom, boli ale premožení a cúvajú ďalej na sever. Generál Linevič zamýšľa ísť až po Karbin a sobrať tu roztrúsené ruské voje, až ho len Japonci k novej bitke neprinúti. Dľa petrohradských novín Kuropatkin prosil cára, aby ho vymenoval za veliteľa prvej armády, nad ktorou stál doposiaľ Linevič. Cár vraj vyplnil túto prosbu Kuropatkina. Kuropatkin ide medzi tým do Petrohradu.

Novoje Vremja pokusuje sa Rusov tešiť nad porážkou pri Mukdene a jej následkami, keď nasledovne píše: Neslobodno zapomenúť, že nepriateľ výhody jeho veľmi draho zaplatil. Japonská krajina, ktorá nado všetko naplnula svoje sily, nie bez obavy patrí do budúcnosti, To ovšem treba nám uznať, že žijeme časy ťažkých zápasov. Načím nám predovšetím včul s úplnou spokojnosťou poznať naše nehody. Nenie sú tieto nehody takého druhu, že by vytváraly možnosť na tú nádej konečného víťazstva a pokorenia Japonska. Bárs ak veľká je naša vzdialenosť od bojišťa, s opravou obchodných našich prostriedkov sblížili sme sa ku nemu. Aknáhle príde jaro, pomery naše na každý pád premenia sa k lepšiemu. Voje naše dokončily sa vo vojenských skúsenostiach. Tvorila oni výborné jadro pre tie pomocné posilnenia, ktoré Rusko pošle a poslať musí na bojište ďalekého východu. Vojnu túto teda treba nám víťazne dokončiť. — Z Ruska píšú, že tam najnovšie na to myšľia, aby cára k tomu naviedli, že by on vojnu proti Japoncom vyhlásil za svätú vojnu. Keby sa to stalo, to by ruské kláštory jednu čiastku jejich majetku obetovaly na ciele vojny. Majetok ruských kláštorov — ako píšú — obnáša sedem miliardov rublov. — Z Parížu píšú, že ruskí agenti na parolodach poslali desať ruských lodí, ktoré pod morom chodia. Teda nenie výhľadu na pokoj!

BESEDNICA.

O pomocných spolkoch.

Stará Jadrová.

Jedon môj známy mi rozprával túto udalosť.

«Môj otec učiteľom bol v Jadrovej. Už som bol hodný chasník keď sme odišli odtiaľ, tak veľmi dobre sa pamätám na dedinu túto a na jej obyvateľov. Nenie hodno síce pamätať sa na Jadrovú, lebo tak biednu, ošarpanú a špinavú dedinu, tak naničhodného a žobráceho ľudu snáď na širom svete nebolo. Cesty a ulice, samé jamy; po tých také bariny, že voz za každým uviaznul

do tých, a nevyťahy ho odtiaľ dva páre volov. Ani v dedine, ani v zahradách, ba v celom chotári nebolo vidno poriadneho ovocného stromu. Chalúčky, opravdivé krútnice s deravými strechami. Ľudia snáď ani neznali vápno a štetky, aspoň čierne a dopráskané steny o tom svedčily.

Keď už bývanie bolo takéto mizerné, akí mohli byť ľudia? Aké mohly byť obecné staviská: kostol, škola a fara?

Nuž ale, veď naničhodný ľud tento nepotreboval ani jedno, ani druhé. Do kostola nechodil a deti svoje neposielal do školy. Tieto rástly, ako divé huby. Zlý príklad a ošklivé reči planých rodičov bola zorka dľa ktorej rástly.

Čo sa týka mravov, v ohľade tomto Jadrová podobala sa k Sodome. Možno, že verili v Bohu, ale toto bolo všetko čo vedeli o náboženstve. Na to nikto nemyslel, aby žil dľa božích prikázani a ako sa to patrí na statočného človeka. Nenie toho hriechu, ktorý by neboli páchali títo naničhodníci bez toho, že by bol voľakto pomyslel, že to neslobodno a že sa to nepatrí. Ani jedon nemal dobré svedomie. Môj otec neraz hovoril: Opravdivý zázrak, že Boh láskavý trpí na svete tento ľud.

No ale, keď nevedeli sa modliť a pracovať, tým lepšie vedeli slopať. Tak hltali pálenku tých bezbožníci ako vodu. Na raňajky chlapi, ženy, deti, starí, mladí logali pálenku. Na poludnie k zemiakom pálenku, na večer k ovsenáku zase len pálenku, mimo toho kedy sa im len zachčelo, lebo to hovorievali, že pálenka v zime hreje, v horúčosti ale chladí.

Takéto ošklivé slopanice bývaly v celej dedine. Keď na príklad o 9-ej ráno malo byť shromáždenie na obecnom dome, už včas ráno sišli sa výborníci a predstavení u žida a sbierali múdrosť. A keď sa naslopali do vôle, keď jedon bláznil sa, druhý mal hodne pod čapicou, tretí ozratý bol ako cep, šli na poradu, a vyniesli také hlúpe nariadenia, že slúžny hrešil, ako čo by hrmelo. Vždy na tom mudrovali, aby volačo nového vymysleli, aby čím viac ráz volili, lebo vtedy nechýbil oldomáš. Ani najlepší gazdovia nehanbili sa prijať oldomáš od hlásnika, od hrobára alebo od pástiera ošipaných. Pravda, takéhoto chudáka vzali medzi seba, a ten ešte pýšil sa s tým, že pil s takými kamarátmi. Stalo sa, že aj celoročný plat svoj preslopil. A tí korheli nehanebni prijali to od neho. Či to nebolo hnusobstvo? No je pravda, že korhel je najpodlejšia portieka. Nuž, a kolko ich bolo v Jadrovej? Všetci do hromady. Celá obec podobala sa veľkému chlievu. Nech sa teda nikto nečuduje, že v Jadrovej traja židovskí krémári merali tú čertovicu. Tam vždy boli hody. Vždy boli pohromade títo hltáci. A ako to už býva, tárali o všeličom. Jedon spomenul, že má kravu napredaj, druhý ozval sa, že kúpi, za čo ju predá?

— Za 70 zlatých.

— Dám za ňu 65. A dlane pleskli.

Ten čo kúpil, dal 2 zlatky závdavku, čo zaraz preslopil.

Podmienka tá bola, že kto obanuje kúpu, musí to po 24 hodinách oznámiť a závdavok dvojnásobne pri navrátiť.

Na druhý deň, ten čo chcel predať, vyhovárал sa, že žena nechce dovoliť aby predal tú kravu, ale aj ten čo kúpil odstúpil, lebo sa mu krava pre tú alebo pre inú príčinu nepáčila, radšej zaplatí pokutu. Za to zase pili. A tak celá kúpa len preto bola, aby mohli slopať. Veď po pravde Jano ani nechcel predať a Mišo tým menej kúpiť, ale oldomáš oba chceli.

Noš milí priatelia, či to nenie ošklivá hračka? Pravda že pri takomto ničomnom živote robiť nikomu sa nechcelo, lebo o mnoho ľahšie bolo vysedať v krčme a dvíhať mierku, ako potiť sa na poli.

No veď to bol aj za chotár! Akí ľudia také zeme. To je už pravda, že korheľ nenie na nič súci. Toho len zabeďniť do pálenčeného suda, a skotúlat z vysokého vrchu.

Usilovní hospodári boli by dorobili hoc čo, aj by boli odpredali z toho, ale títo korheli naničhodní ani tolko nemali, koľko im bolo treba. Nemali čo žrať, aj statok jejich taký bol ako trlica. Človek s poľutovaním hľadel naň, a bol by vypalicoval toho darebáka, ktorý takto trízni ubohé hovädo.

Chudé koníky ledvá utiahly vrzdiaci prázdny vozík. Aj najlepšiemu na kľb mohol zavesiť človek kapsu. Voly keď si ľahly, musely ich s drúkami postaviť na nohy, nemaly ani tolko sily. Ošipané tak vykrmili, že aj najtučnejšia bola vstave preskočif jarok, keď ju gazdina miesto kukurice s ohreblom nůkala.

Slovom, tak mizerní a naničhodní ľudia boli títo jadrovania, o akých ani v bajkách nečítame. Ale to sa musí dať, že papulovať, grobianiť a zlorečiť tak vedeli, ako nikto na svete. Hrešili na Boha, na kňazov, na bohatých, na chudobných, ešte ani len učiteľovi nedali pokoj. Chudák otec neraz plakal a preklínal aj tú minútu, keď prišiel medzi tento divý ľud. Hovoril, že voľakedy, než by on bol prišiel do Jadrovej, ľud nebol tak pokazený, že bol nábožný, pracovitý a majetný, ale ako náhle usadil sa tam žid, bol koniec blahobytu. Ľud navyknul na pálenku, a od toho času upádal. Traja židáci ho zdieľali a napájali otravou. Títo sú bohatí, ale ľud taký zo-brák, akému páru niet. Porcie platil, aj poriadky konal, lebo na to notár mal starosť. Kto nemal odkiaľ, dal ho spreďať, kto sa protivil, toho odviedli žandári. Ale kňaz, učiteľ, kostol a škola, mali sa načkať.

— Ani nám nedal Boh, tak nedáme ani otcovi. Nech čakajú! Bola odpoveď.

Môj otec nemohol to vydržať ďalej, presťahovali sme sa do jednej statočnej obce. Aj ja som zostal učiteľom.

Je tomu čosi 14 rokov, čo sme odišli z Jadrovej. Nedávno čítal som v učiteľských novinách, že v Jadrovej vypísali súbeh na učiteľskú stanicu, slubujú učiteľovi 1000 korún platu, 5 siah dreva, 16 jochov dobrej zeme, pekné bývanie pod škridlou a dobre zariadenú školu.

Zasmial som sa, keď som to čítal. Ako môže dať tá biedna a ošarpaná dedina taký dôchodok učiteľovi? Potom pomyslel som si, ľahko je sľužiť, ale nech je chlap na mieste ten učiteľ, ktorý to sinkazuje.

Aj mne by sa bol zišiel dobrý chlebič; ale veru nehlásil som sa ta. Na čo? ...

O. H.

CHÝRNIK.

Missie v Kőbányi. Jozef Stafiej a Stanislav Sopuch z rádu jezuitov dňa 19. marca započali missie v starom kostolíku v Kőbányi pre robotníkov poľského jazyka. Missie trvajú celý týždeň až do 26. záverečne. Každý deň o 6. a 7. hodine sú sväté omše, kázne a spoveď, Dňa 25. marca okolo 9. hodiny ráno príde do Kőbánye Jeho Excellencia dr. Jozef Bilczewsky, knieža-arcibiskup lvovský (Lemberg). Kázal a omšu slúžiť bude tam 25. a 26. aby pastierskym slovom aj požehnaním robotníkov poľského jazyka povzbudil k dobrému a ku kresťanskému životu.

Pohrab satmárskeho biskupa Júliusa Meszlényi. Zomrelého biskupa satmárskeho pochovali k večnému odpočinku dňa 20. marca v Satmáre. Celé mesto ako aj okolie shromaždilo sa ku tomuto smutnému pochodu, aby prejavilo úprimnú sústrasť nad ztrátou biskupa a otca. Ku pohrabu jeho chystal sa ako blízky pokrevný i Franc Kossuth a len chorľavosť ho v tom zahatila, že sa tam nedostavil. Pohrabné obrady držal Július Várossy, biskup stolno-belohradský. Deputácie poslali ku pohrabu: veľkóvradská grécko katolícka a cstrihomská kapitula, ďalej mestá Nagy-Károly, Nagybánya, Mármarosziget, Munkács, Ungvár, Debrecín; stolice Hajdu, Bihar, Marmaros, Bereg, Ung, Szabolcs, Abauj a Szilágy. Prítomní boli: August Laurán, praelát; gróf Georg Károlyi; Ján Molnár, praelát, Samuel Kelemen, Béla Luby, Gejza Luby, Mikuláš Bay, Alexander Böszörményi a dr. A. Várady, titulárny biskup. Bezdušné telo zomrelého biskupa na jeho žiadosť pochovali nie v biskupskej krypte, lež na mestskom cintoríno.

Boj za kríž. Dňa 18. t. m. boly štyri roky, čo kresťanská mládež pešťbudínskej university vyvesila kríž v sieňach university. Vtedy nevedol pohyb k cieľu. Kríže boly odstránené, ale vec sama nezaspala. Dňa 18. t. m. o 11. hodine pred poludním, ako vo výročný deň tohoto pohybu, veľdeputácia kresťanskej mládeže odovzdala rektorovi university memorandum, v ktorom žiadajú, aby kríž znovu zaujal príslušné mu miesto v učebných dvoranách university.

Sňatok pekingského rakúsko-uhorského vyslanca. Barón Móric Czikkann, rakúsko-uhorský vyslanec v Pekingu, zaslúbil sa s dcérou grófa Gejzu Zichyho, s Ilonou. Po zaslúbení vyslanec Czikkann odcestoval do Viedne.

Vyznačenie talianskeho kráľa. Z Paríža oznámujú, že tamejšiemu časopisu «Echo de Paris» došla zpráva, dľa ktorej tohoročnú Nobelovu odmenu dajú talianskemu kráľovi za jeho zdarné účinkovanie, ktoré vyvinul okolo sriadenia medzinárodného poľnohospodárskeho ústavu.

Július Justh v Palerme. Predseda snemovne vyslancov Július Justh došiel dňa 17. marca do Fiume, zadiaľ na vystahovaleckej lodi «Pannonia» odcestoval do Palerma (Taliano), kde sa pobaví dva týždne cieľom zotavenia. Na počtu Justha vyvesili na hlavný stožer lode zástavu a zároveň vyvesili na loď aj prvú uhorskú postovú zástavu.

Zemské pozostatky Thökölyho. Z Iglova sdeľujú, že v Kežmarku bude porada, na ktorej ustália miesto, kde uložia zemské pozostatky Thökölyho. Predsedom porady bude štátny sekretár Michal Zsilinszky.

Krvavá marcová slávnosť. Ako všade v krajine, tak aj v obci Bályok (biharská stol.) usporiadali dňa 15. marca slávnosť, Sedliak Michal Herczegh ustavične myšlienok rôznymi poznámkami, tak že boli prinútení vyvieť ho zo siene. Večer sišli sa obyvatelia na večeru. Odrazu viackrát strelili dnu cez okno, na čo povstal veľký povyk a sirotsky Jozef Kerekes vyšiel na ulicu, aby sa dozvedel, čo sa stalo. Na ulici stojaci zástup napadol sirotského a zbil ho do krvi. Kerekes strelil na bitkár a Michala Herczegha zastrelil, ktorý na mieste zomrel. Ostatní potom ušli.

Sekvestrovaný šijací stroj. Poľutovania hodný prípad udal sa v obci Magyar-Igen (stolica Alsó-Fehér) 18-ročná dcéra tamojšieho obyvateľa Ignáca Svellera ľahla si pred jachajúci vlak, ktorý ju zadlával. Deva zanechala list, v ktorom píše, že preto si vzala život, lebo pre dlžoby rodičov sekvestrovali jej šijací stroj, ktorým si vyhládavala chlieb.

Strajk košických krajčirov. Z Košíc píše: Pred niekoľkými dňami vypovedali zdejší krajčírski tovaryšia štrajk, ktorý sa skončil s víťazstvom štrajkujúcich. Zamestnávateľia splnili žiadosti tovaryšov, na čo títo počali opäť pracovať. Tovyria dostanú o 30 percentov väčší plat a budú 11 hodín denne pracovať.

Otrávil sa. Z Trenčína píše, že v Starej Bystrici stal sa samovrahom jeden zaľúbený pár a síce: lesnícky praktikant Kera a pekná dcéra nadlesného Bachneidera, menom Irma. Otrávil sa strichninom.

Lapení falšovateľa peňazí. Z Kečkemétu sdeľujú, že v obci Szánk žandári chytili falšovateľov peňazí Štefana a Mateja Konyu, ktorých už dávnejšie upodozrievali, že falšujú peniaze, ale posavď nepodarilo sa na nich falšovanie dokázať. Žandári viackrát prekotali byt Konyovcov, až konečne tieto dni podarilo sa žandárom najst stroj ku falšovaniu. Bratov Konyovcov odvedli žandári do väzenia fiškalátu v Kečkeméte.

Vrátili sa vystahovalci. Z Fiume oznamujú, že tieto dni prišla sem z Ameriky loď «Pannonia», na ktorej vrátilo sa do Uhorska 46 vystahovalcov.

Demonštrácia stolárskych tovaryšov. Z Viedne oznamujú, že štrajkujúci stolárski tovaryšia v niektorých uliciach Margitínho predmestia tieto dni večer opäť demonštrovali. Tovyria hádzali do policajtov kamene, v blízkom parku dolámali viac lavíc a viacerým stolárskym majstrom povybíjali okná. Policajti demonštrantov rozprášili a dvoch z nich zatkli.

Vystahovanie. Z Trenčína píše, že z Bošáče a z okolia vystahovalo sa do Ameriky v posledných dňoch veľmi mnoho robotníkov. Dňa 14. marca odcestovalo 93 robotníkov a týchto že budú nasledovať ešte viacerí, ktorí sa tiež odhodlali ísť do Ameriky.

Nešťastie na jarmoku. Z Trnavy píše, že dňa 13. marca bol v Trnave lichvací jarmok, na ktorý prišlo mnoho kupcov. V tento istý deň udalo sa v Hladilovom hostinci na tržišti nešťastie. Sluhu Pavla Martinkoviča kopol totiž jedon kôň do boku, tak že nešťastný človek o niekoľko minút zomrel.

Pustošiaci oheň. Z Kapošváru (stolica Somogy) sdeľujú, že v obci Szöllösgyörk vypukol oheň, ktorému 22 domov padlo v obeť. Škoda, zapríčinená požiarom je veľká. Požiar hrozil ešte väčším nebezpečím, lebo sa veľmi širil, takže ohňohasičia len s veľkým namáhaním vedeli požiar udusiť.

Zemetrasenie. Z Rimu oznamujú, že minulé dni v Kassine, v Pallerme a v Avenine pocítili obyvatelia slabé zemetrasenie. Aj v Neapoli a Benevente bolo slabé zemetrasenie. — Z Petrohradu tiež došla zpráva, že v Adisáne tieto dni popoludní bolo cítiť zemetrasenie, ktoré bolo veľmi slabé a nezapríčinilo žiadnej škody.

Mrtvola na hradскеj ceste. Z Magyar-Kanizse sdeľujú, že medzi obcami Oroszlányos a Valkány (stolica torontálska) na hradскеj ceste našli mrtvolu jedného neznámeho chlapa. Vyšetovanie dokázalo, že neznámeho človeka zavraždili. Vrahov stopujú.

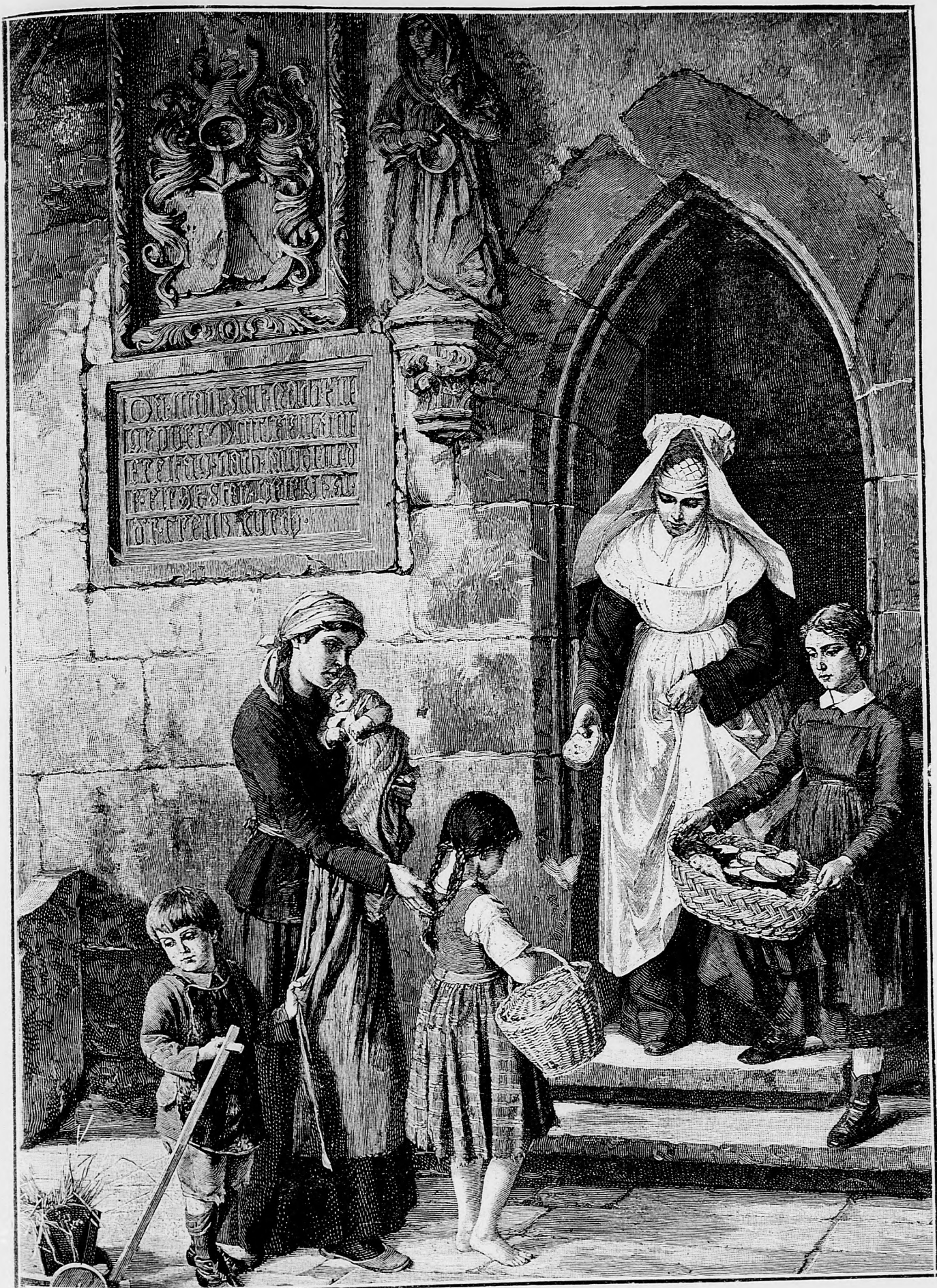
Samovražda. Zo Žiliny píše, že strečňanský mladý statkár Ludvik Schwarz sa zastrelil. Statkár Schwarz udajne vraj preto spáchal samovraždu, lebo mal zlý rodinný život.

Zošalel vrah. Už dávnejšie sme boli sdělili, že 22-ročný kaprál Štefan Keller zastrelil zo žartu svojho kamaráta kaprála Ludvika Lórika. Kellera postavili v Arade pred vojenský súd, aby vyniesli nad ním výrok. Z mladého človeka ostal od osudného prípadu poľutovania hodný, sostarnutý mužský. Duševné boľastí ho celkom zronily a muky, ktoré musí prestáť, ho priniesly o rozum. Ustavične vidí pred sebou svojho zastreleného kamaráta. Keď dal vojenský súd predviesť Kellera, tento videl v jednom vojakovi, ktorý ho viedol, svojho nebohého kamaráta. Smutne sa usmieval a riekol:

— Ty si to Lajoško? Keď si už len prišiel. No, neplač, lebo mi pukne srdce. Tak ľa rád mám, Lajoško, že ti vďačne dám jednu z mojich hviezd... Potom začal plakať a hovoril:

— Teda nie si to ty? Prečo ma trápiš?

O chvíľu prišiel k sebe. Zbadal, že je okovaný do želez, ktoré zahrčaly. Hodil sa na zem a tak sa hádzal. Už viackrát sa chcel zmárniť, ale dávajú naň prísny pozor a vždy ho prekazili, keď si chcel vziať život. Počas pojednávania nevedel dať jasnú odpoveď na otázky a tak museli pojednávanie odročit. Štefana Kellera odvedli späť do jeho celly. Pravdepodobne pošlú ho do nemocnice a keď sa vylieči z choromyselnosti, potom ho znovu postavia pred vojenský súd.

Milosrdenstvo.

Oznam púte do Maria-Celly. Dňa 30-ho apríla o pol tretej hodine po obede pohne sa z Chynorán púfna processia do Maria-Celly. Na vlak sadne sa o pol tretej po obede v Chynoranoch, na stanici Sarlуска-Üzbégh presadne sa do Lipótváru. O 11 hodine v noci príde processia do Prešporoku, kde sa prenocije. Ráno bude processia slyšať sv. omšu. Po sv. omši odovzdá sa potrava a batožina furmanom. Ďalšiu cestu pútnicku riadiť budú duchovní vodcovia. Komu ľubo, môže sa báť na ktorej železničnej stanici po Prešporok pripojiť. Hlásiť môžu sa do 15-ho apríla u Antona Chrenko v Chynoranoch, ktorý vďačne pošle obsirný rozvrh processie. Buď nám Boh na pomoci a preblahoslavená Panna Mária cellenská! *Anton Chrenko*, vodca pútnikov.

Výstraha pre vystahovalcov. Minister vnútorných záležitostí upravil na administratívne vrchnosti dve nariadenia, v ktorých ich vyzýva, aby upozornily vystahovať sa chcúcejích ľudí na tie ťažkosti, ktoré sa vyskytujú zčiasťky na ceste cez Nemecko, zčiasťky v new-yorskom prístave. Minister vnútra totiž dozvedel sa, že z celej Európy vystahuje sa do Ameriky tolko ľudí, že do New-Yorku došle, vystahovalcami preplnené lode musia čakať v prístave viac dní, kým ich preskúma dostahovalecký výbor a dovoli im vystúpiť na breh. I to sa dozvedel minister, že zpomedi našich vystahovalcov mnohým, jako najatým robotníkom na základe severo-amerického dostahovaleckého zákona, iným zas preto, lebo nenie dobrá adresa, ktorú si vzali so sebou od svojich pokrevných a známych, nedovolili vystúpiť na breh a prinútili ich, aby odcestovali späť. Preto vyzýva vrchnosti, aby na tieto okolnosti upozornily tých, ktorí si chcú passy vymeniť a všemožným spôsobom dali na známosť obyvateľstvu, že robotnícke pomery v Spojených Štátoch severo-amerických sú nateraz nepriaznive a tak vystahovalci, nakoľko by sa nedali odhovoriť, môžu sa trpkosklamať. — V druhom nariadení minister vnútra vyzýva administratívne vrchnosti, aby dali na známosť vystahovalcom, keď si prídu vymeniť passy, že pruská vláda dovoli len vtedy prekročiť hranice cudzozemským vystahovalcom, jestli majú loďné a železničné karty od takej spoločnosti, ktorá je v Nemecku potvrdená. Krem toho musia mať vystahovalci tolko peňazí pri sebe, že, keby ich z New-Yorku vrátili, aby sa mohli dostať na svoje útraty späť do svojej vlasti a síce zdraví, telesne vyvinutí a vyše 10 rokov, starí vystahovalci musia mať 400 mariek (480 korún), nižšie desať rokov starí 100 mariek (120 korún). Každý cudzozemský vystahovalec, ktorý

týmto požiadavkám nevie zodpovedať, musí prejsť cez pozorujúcu stanicu, ktorá je na tento čas v Myslovici a v Ratibore (Sliezske).

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľž je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trov prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Fajčenie vo vozňoch pouličnej elektrickej železnice. Ako je známé, hlavné mesto zakázalo fajčiť vo vnútri vozňov pouličnej elektrickej dráhy. Minister obchodu teraz dovolil, že v lete, keď na vozňoch nenie okien, slobodno fajčiť i vo vnútri vozňa.

Chlapec zlodej. Kupecký učeň Franc Richter rodom z Budapešti stále obkrádal hlavnomestské obchody. Zlodejský chlapec totižto rad-radom chodil po obchodoch a pod tou zámienukou, že chce kupovať, dal si predložiť rozličné veci, z ktorých potom, čo len mohol, schoval pod kabát. Ani nebol veľmi preberačný. Kradol jako straka, čo mu prišlo pod ruku. Najmä obchody s módnym tovarom a so šperkami navštevoval veľmi často. Po tieto dni tiež vošiel do jedného obchodu na Museumovej okružnej a práve chcel strčiť jakúsi cennú vec pod kabát, keď ho pristihli a odovzdali jednému policajtovi, ktorý odviezol mladého zlodeja na hlavný kapitanát.

Ušiel zaľúbený pár. Plechársky majster Alexander Freund oznámil na peštianskej policii, že mu jeho 19-ročná dcéra zmizla a že vzala so sebou aj 400 korún, ktoré ukradla od neho. Plechársky majster býva v Rózsaulici pod č. 42. a jeho byt často navštevoval šusterský tovaryš Vilhelm Krausz, ktorý dvoril jeho dcére. Zavedené vyšetovanie dokázalo, že Freundova dcéra ušla so šusterským tovaryšom Krauszom. Pravdepodobné je, že sa zaľúbenci vybrali do Ameriky. Súd dal zaľúbený pár kurentovať.

Prenasledovanie židov v Rusku. Z Petrohradu oznamujú, že v minskej gubernii asi z tritisíc hláv pozostávajúca massa ľudu, najmä rezervisti a sediaci napadli domy židov, vyrabovali mnoho sklepov a zvlášte v obchodníckej štvrti spustošili mnoho židovských domov. Aj z viacerých južno-ruských miest došle zprávy hovoria o prenasledovaní židov.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

Pravda zvíťazí!!! Schneidera lekárnik v Rešici kráľ. súdna stolica v Lugoši odsúdila na 400 korún pokuty a 500 korún pravotných útrat, pretože napodobňoval Fellerov Elsa-Fluid a čo taký pod menom Luisa-Fluid do obehu dal. Schneiderovú lekárnikovú celú zásobu Luiza-Fluidu dvakrát zhabali. Ctené obecnstvo nech sa tedy chráni od napodobnín. Fellerov Elsa-Fluid je len vtedy opravdivý, keď každá lahvička je zákonitou ochrannou známkou opatrená a na každej obrázkovej známke ochranný znak «Elsa» je viditeľný, ako aj keď každá lahvička je bielym kovovým vrchnákom zatvorená a na každom návode k užívaniu, (do ktorého každá lahvička je zahalená) zreteľne je vytlačené: Fellerov ľubovoľný Rastlinný-Essenciový-Fluid s ochrannou známkou «Elsa» a Fellerovým podpisom. **Nech sa každý chráni od napodobnín a nech pozoruje na z horu udané známky, žeby opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s inými bezcennými fluidami nezmýlil.** Pri kupovaní nech každý zreteľne si žiada lekárnikove Fellerove pôvodné výrobky v Stubici a len vtedy nech jich prijme, keď je na nich ochranná známka «Elsa». Poznajúc účinnok páru nemajúceho Fellerovho Elsa-Fluidu, mnohí sa pokúsili ho napodobňovať, takúto napodobninu treba prisne na zad vrátiť, nedajme sa kroz lacnú cenu alebo podobne znejúcimi menami, ako k. pr. Luiza-Fluid, Gold-Else-Fluid, Inda-Fluid, Salvator-Fluid, Kotvoví-Fluid, Világ-Fluid atď. alebo voliaky Kräutergeist do omylu priviesť. Kto opravdivý Fellerov Elsa-Fluid, ktorý je oproti najviac chorobám, k. pr. trhaniu v údoch, klaníu, boleniu zubov, reumatizmu a lámke, krčú, boleniu očí, nôh, drieku a rúk, ochabnutiu, boleniu kostí, slabosti atď. atď., výborne účinkuje, užívať chce, nech si ho objedná zrovna a jediného dorábateľa *Eugena V. Feller*a, lekárnik v Stubici Templom-utca 18. (Záhrebská stol.) ktorý 12 malých alebo 6 duplovaných lahvičiek za 5 korún bez poštového poplatku dopoše.

HOSPODÁRSTVO.

Hrach na krmu.

Na miesto krmnej viky sejú na mnohých miestach švédsky krmný hrach ku zelenej krme a má táto bylina ako krma na každý pád prednosť pred vikou. Krmný hrach seje sa riedko a ako vika miešano s jačmeňom alebo ovsom. Tento hrach nepotrebuje kto vie ak dobrej pôdy a podarí sa bárs v akej zemi, nech je ona len dobre pohnojená. Proti zime a mrazom bylina táto nenie veľmi citlivá a môže sa preto za včasu na jar alebo neskoro v lete s dobrým výsledkom siať a dá sa i neskoro v jeseni dobre využívať. Pravý čas ku krmnému upotrebeniu je, keď pride do kvetu, bo má vtedy najviacej

krmnej látky v sebe. Ponevác táto bylina veľmi vysoko a dobre vysiatá veľmi husto raste, dáva mnoho krmu. Maký a listím bohato obrastený strpeň lichva veľmi ráda požíva a kravy dávajú od neho mnoho mlieka. Tento hrach vyplatí sa aj na semeno siať. Týmto cieľom neslobodno ho husto siať, bo dostane málo strúčkov a zdola ľahko začne hniť. Neradí sa do tej istej roli siať ho viackrát jedon za druhým. Po kosbe pri zväzke treba na to hľadať, aby hrach bol dobre suchý bo ináč rád očernie. Dobre sa vyplatí táto bylina v gazdovstvách v čas veľkého sucha alebo kde nieta jateliny a kde sa lichva v maštalách chová a nieta inej zelenej krmu.

Salát v hrnčekoch.

Obyčajne sejeme šalát do hnojných postiel alebo do postiel v záhrade z kadiaľ potom bylinky presádzame, alebo vysejeme šalát rovno na pole, kde potom raste kým dostane hlavičky. Málo kto zná snáď že sa šalát aj do malých kvetných hrnčekoch môže zasieť. Toto je veľmi osožné a môže sa tak zahradníkom, ako aj priateľom zahrad len vrele odporúčať. K tomuto potrebujeme bárs ak malé hrnčeky. Tieto naplníme dobrou zemou a do každého strčíme dve-tri zrnka šalátu. Z vyšších bylín odstránime slabšie a ponecháme len pevnejšie. Keď tieto korenkami jejich pretiahly celý hrnček, presadíme ich s celou hruďou ako sú v hrnčeku do hnojnej posteľe, alebo do záhrady. Kroz to že ich s celou hruďou a so všetkou zemou na korenkách presadíme, nenie sú v zraze hatené a iný šalát predbehnú o jedon i dva týždne. Tento chytrý zrast znamená nadovšetko pre zahradníka peniaze. V hrnčekoch siated šalát dá sa kedykoľvek upotrebiť; jeli prázdne miesto v záhradke ľahko môžeme doň hrnčeky vyprázdiť. Tak teda môžeme každé miesto v záhrade osožne využívať.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. -- Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Krest'an» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Alexander Lichtmann, krajčírsky majster mužský, aby uhorský priemysel v najväčšom obore rozšíril v dielni jeho pre mužské odevy shotovuje z vlnenných štofov najlepšej jakosti uplné odevy pre mužských moderného úhladného vystrojenia za päťadvadsať korún, v

čierných, tmavosvetlých a popoľavých farbách. Objednaná na vidiek prevádzajú sa s najprísnejšou obozretnosťou. Ako mieru dostačí udat šírku prs, dĺžku rukávov a nohavíc. Dielňa mužských odevov Alexander Lichtmann, Budapešť, VII/B., Rottenbiller u. 4/b I. em.

DOPISY.

Z Prievidze.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto mojich pár riadkov v našom «Kreštane».

Napriek tomu že sú už dva mesiace od všeobecných volieb, nemôžu sa u nás ľudia niako uspokojiť.

Na príčine je tomu to, že to ani uveriť a nemôžu to ani pochopiť ako sa to stať mohlo, že okres volebný okres ľudovej strany musí veľa trpieť liberálneho ablegáta. Ako poznáme našich verných ľudáckých voličov, to vieme že sa zaiste haňbia pred inými susednými okresy. Novábyňa, Zlatémoravce, Žabokreky všetko ľudové a naša Prievidza? No zvolila si židovského liberanta za ablegáta.

Avšak občania naši nemusíte sa haňbiť. Vy ste sa poriadne a po ľudácky držali. Susedné obce tiež verne bojovali za prapore ľudovej strany. Mládenci celého okresu sa tiež zmužili chovali. Len tí páni mešťani v Bojnicách zabudli, čím sú ľudovej strane podľní a zabudli i na to ako ich pán Brestyenzsky dôverne zastupoval pri kommasácii. Vy ľudáci sa nemusíte haňbiť, lebo vás bolo o 250 viac pri voľbe, vy ste teda neprepadli a liberáli nevíťazili, bo-si ten mandát len vyfiglovali. Proti útokom a figliarstvám liberálov sme sa sami nijako nemohli obrániť, veľa ale pevne dúfame a veríme, že náš kráľ. Kúria obráni. Očúvame že nitránsky pán nadžupan vystatuje sa tým, že on nemá v tom žiadnych zásluh, že prievidzsky mandát dostali liberáli. Aj to sme slyšali, že sa v čas voľby ten pán nadžupan cez celý deň triasol, len aby sa vraj v Prievidzi pri tej voľbe žiadne nezákonnosti nestaly. Dobré pán nadžupan, uveríme vám to, keď nás uspokojíte a na nasledujúce otázky dáte nám odpoveď:

Prečo ste už minulého roku na tom pracoval, aby nie Aladár Markót, lež Ďuro Csillagi bol naším kandidátom? Prečo na žiadosť prievidzských liberantov nebol kandidovaný známy tam Modrányi, lež celkom neznámy Csillagi? Z kadiaľ pochádza tých 26 tisíc, ktoré Csillagi dostal, keď Tisza ku voľbe len po 5 tisíc rozdával? Prečo poslal pán nadžupan v deň voľby o 4 hodinách po obede Csillagovi jedon šifrovaný telegramm? Prečo ste nám

pán nadžupan poslali takých prezesov, pre ktorých účinkovanie ste sa musel triasť v deň voľby? Prečo ste pán nadžupan neprijal odstúpenie Csillagovo? Keď nám na tieto otázky odpoviete, vtedy budeme uspokojení p. nadžupan! Ako viete občania, my sme zadali obžalobu proti všetkým, čo sa proti volebnému zákonu previnili. 16-ho marca bola prvá inkvizícia proti pánu slúžnemu Filbergerovi. Musel sa pred kráľovským súdom dostaviť, ako on ta nevinných ľudákov už od rokov naháňa. Veľa plače a narieka čo bude s ním a s jeho deťmi? A čo je s tými a s deťmi tých čo on od rokov stíha a prenasleduje? Na to nemyslí? My všetko objasníme a nezamlčíme nič pred kráľ. Kúriou a na sneme. Nech svet vidí čo sa u nás robí! Pravda musí zvíťaziť! *Občan.*

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

M. D. Serajevo. Báseň nebolo možno uverejniť, bo sú zlé konečné sloky. Probujte ďalej.

F. B. Kis-Szeben. Dopis len v budúcom čísle možno vo výťahu uverejniť.

K. B. Stergard. Dopis uverejníme v nasledujúcom čísle.

Ľudák Koš. Pre tak dlhé dopisy nemáme miesta. V budúcom čísle uverejníme váš dopis vo výťahu.

Zachovanie zdravého

ŽALÚDKA

spočíva hlavne na zachovaní, podporovaní a upravení dobrého trávení a odstranení škodlivé zapečenia. Osvedčeným domácim prostriedkom z účinných bylenných latek pečlivo pripraveným, ktoré užívaním podporujú a upravujú trávenie, chuť k jedlu povzbuzuje a mierne, bezbolostne prečistenie pôsobí a tak známe následky nestriednosti, pochybené diety, nastudene a neprijemné zapečenie stolice na pr. záhu, nadpnutie, tvorenie sa prezbytočnej kyseliny, krčvitej bolesti zmierňuje a odstraňuje, jest Dra Rosi balsám pre žalúdok z lekárne B. Fragnera v. Prahe. 1/2 flaša 1 kor., 1 flaša 2 kor.

VÝSTRAHA! Všetky časti obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad v lekární:

B. FRAGNER, c. a kr. dvor. dodovateľ

„u Černého orla“, PRAHA, Malá Strana čis. 203,

roh Nerudovej ulice.

Objednavky „poštou“ vyrázuji se obratem.

Proti predeslání K 2.56 zasilá sa veľká flaša, proti K 1.50 malá flaša frankov. na všetky stanice Rakúsko Uhorska.

Sklady v lekárnach celého Rakúska. Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. I.

Laené hodinky Zlaté a strieborné články s 3 ročnou písomnou zárukou. Pôvodné fabričné ceny. Fabrický sklad MAX BÖHNEL hodinár, Wien, IV., Margarethenstrasse 38.

Najväčšia najstaršia firma založená r. 1840. Najväčšie vyznamenanie «Grand Prix» a veľká ziptá medajla v Paríži r. 1904. Niklové remontoírky 1 zl. 60 kr. Čierne ocelové remontoírky 1 zl. 90 kr. Roskopf systémové patent remontoírky 2 zl. Pôvodné **zeleznice Roskopf** hodinky (nie Roskopf systémové) 3 zl, 50 kr. Goldinové remontoírky (s duplovaným vrchnákom) 2 zl. 90 kr. Opravdové strieborné remontoírky 3 zl., s duplovaným vrchnákom 3 zl. 50 kr. Tula remontoírky zo zlata s pripraveným uh. kr. cimerom alebo c. a k. rakúskym ríšskym orlom alebo peknými polovníckymi vyobrazeniami 5 zl. Opravdivá strieborná pszzerová retiazka 90 kr. 14 karátová zlaté remontoírky 7 zl. 50 kr., 14 kar. zlatá pancerová retiazka 10 zl. 14 kor. zlatý prsten 1 zl. 80 kr. Pendlové hodiny s dvoma váhami 130 cm. dlhé 10 zl. 75 kr. Okrúhle kuchynské hodiny za 1 zl. 35 kr. Budice niklové za 1 zl. — **Nezodpovedné zamením alebo peniaze nazpät poslem. Ziadajte si dopisnicou veľký cenník s 900 vyobrazeniami, ktorý zdarma a vyplateny poslem.**

Svadobné dary.

Pendlové hodiny s muzikou, z orechového dreva, jemno politirované, hrajúce tie najkrajšie kusy každú hodinu. Cena s kysničkou a pakovaním **len 7 zl.** Tie isté hodiny bez muziky ale s bijacím strojom, bijúce každú celú a pol hodiny, s kysničkou **za 5 zl.** S bitím zvonového hlasu **za 5 zl. 50 kr.** Za dobré chodenie 3-ročné písomná záruka. Rozposielajú sa poštovou dobierkou alebo za vopred poslané peniaze. Akže by hodiny nezodpovedali, tak sa zamenia alebo peniaze zpät prinavrátia. **Hlavný sklad od r. 1878.**

LEOPOLD MAYER cis. a král. prisahaný sudobný šacovník Viedeň, XIV., Mariahilferstrasse 187/b.

Cenníky zdarma a bezplatne.

Ziadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNS KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

BRÜX No. 1493. (Česko.)

Cestou licitácie

pošfastilo sa nám väčšiu zásobu fajnových štofov na mužský odev za veľmi laenu cenu kúpiť, kroz čo sme v tom prajemnom stave, že pokúď trva táto loená zásoba fajnových štofov na odev pre mužských na vidiek doposielat môžem úplný mussky odev dľa miery chotoveny **za 25 korún** v najlepšej jakosti, černého, tmavo svetleho barnavého vlnenného súkna v elegantnom vyhotovení, a vkusného strihu sa za 4-5 dní a doposielajú sa s poštovou dobievkou za **25 korún.** Objednaná na vidiek provodzuju sa s najprisnejšou obozretnosťou. Ku miere do-tatočne je udat šírku prs a dĺžku nohavíc, môžu sa aj obnosené šaty na úkažku poslat. Muširy neposielame pre veľké útraty.

Aleksander Lichtmann

kvajčirsky majster mužsky Budapest, VII., Ro tenbiller-u. 4/B.

Na miliony siahajúca nemožnosť platenia

k tomu prinútilo fabrikantov na štoffy, aby nakopený tovar, než by ho snád nespoľahlive platiacim borgovali, radšej so značným spustením na cene jeho za hotové peniaze širšiemu obecenstvu k službám prepustili. Na prevedenie tejto akcie podobral sa

ORSZÁGOS POSZTÓKIVITELI ÁRUHÁZ

Budapest, VIII. ker., Rottenbiller-utca 1. sz.

Na vidiek rozposiela poštovou dobierkou na jedon mužský oblek 3 metre jemného čierneho, tmavo-modrého, šedého alebo barnavého štoffu alebo **len za 5 zl.** odporúčame k objedkammgarn **len za 5 zl.** návkam, lebo hotovosť, ako sa to predvída, nebude dlho trvať. Vzorky pre veľký obeh neposieľa.

BRAUÝ^{HO} M^{ARIACELLSKÉ} ŽALÚDKOVÉ KVAPKY

sú všeobecne odporúčané pre ich otužujúel a posilňujúine účinkovanie na tráviacu ústrojnosť: pri nechutik jedlu, tráviacich zmatkoch a iných žalúdkových neduhoch.

V apatičkach vylúcné

Brády-ko žalúdkové kvapky žiadajme

Josef Török apatekár v Budapešti.

Na 8-dňovú próbu

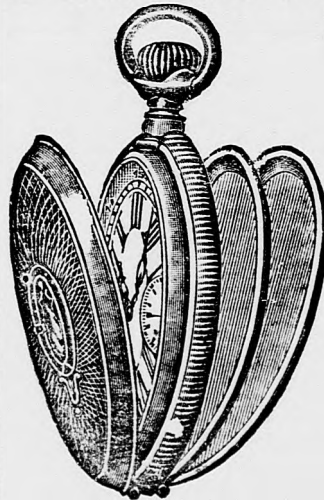

Len 4 zl.

zašlem každému elektrické s pozlátými deklami remontuar-hodinky na dobieрку alebo za vopred poslané 4 zl. a zavazujem sa behom 8 dní hodinky nazpät prijat a ich cenu prinavrátif, keďže by hodinky nezodpovedaly. Elektrické zlatodeklové remontuar-hodinky opatrené sú troma pružnými deklami a zlatu podobnou, lesk nemeniacou schránkou, ktorá je ceston električky so 14 karátovým zlatom obtiahnutá, tak že ich od drahých zlatých hodiniiek nemožno rozoznať a polrvajú za roky. Tieto hodinky opatrené sú jemným pozlateným sostavením a za dobré chodenie ich prijme sa triročná písomná záruka. Ku Každým hodinkám dáva sa jedno kožené vrecúško.

Jediný rozposielateľ na dobieрку je len **LEO LATEINER,** sklad fabrických hodiniiek. Viedeň, I., Wollzeile 17-29.

Pôvodné Roskopf-double zlaté savonet-Anker Remontoir hodinky

su tie najnovšie Roskopf-hodinky. Tieto hodinky maju viborný a garantovaný preciz anker stroj, su duplavano kryté s 3 násobnou double zlatou pokrivykou so strunou. Double zlato je zlatu zcela podobné a zlatovu podobnosťúto nikdy neztratí. Tieto hodinky obdivuju vôbec ľudia pre jejich skvostné vystrojenie a su od pravého zlata nie k rozoznaniu. Cena **zl. 5.— K.** K tomu s odpovadaná double zlatá retiazka pre pánov **zl. 1.50.** Ku každým hodinkám priložené je písmo záruky na 3 roky. Rozposiela len s poštovou dobiek.

Jozef Spiering, Wien, I., Postg. 2-3.

Telegram!

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20. 1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasílá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď vymením, aneb vezmu zpět a peníze vrátím; nespokojenosť vyloučena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! **Vzorky zdarma franco!**

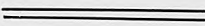

Lacné české perie.

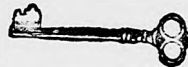
5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ alebo „Klúč“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez
 akýchkoľvek škodlivých čiastok!

Vsade k dostaniu!**Vsade k dostaniu!**

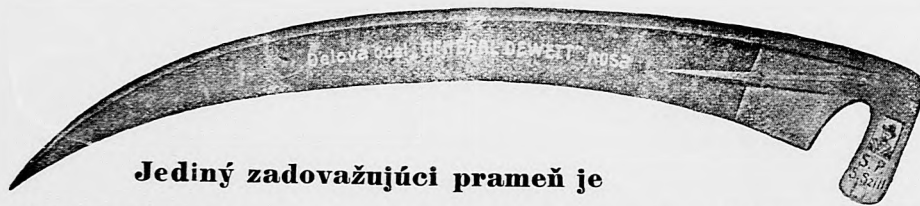
Pri kupovaní ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známkou.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená zhotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná
známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-É,

jediný zosielateľ kosi generála Devetta,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cennik na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vy-
probovaná zašle sa so zárukou. Preto nech
si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým
si od výšmenovanej firmy obrázkový
cennik nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

ASTMA pľúcový katár krvácanie pľúc, pľúcová nemoc a žalúdočných nemocí

irpiaci nech prečítajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dochádzajúcich listov je tu len maličkost, ktoré sú bez všetkého pomerovania na jav donesené, pretože je to presvedčené, že trpiace obecnosť je vstave samo súdiť podľa tu prednesených správ. Výťah listov v malom premenení štýlu, znejú od slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďake znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známost rozšírila. **Uradne sa toto už stalo.** Od odstúpenia pravdy bár aj sprevádzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehým podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc zavčasu hľadali, s týmto opíšeme v najviac pádoch pridané

Predznaky: Kašľania, často nútenia k dáveniu. — Vypľúvanie šľajmu. — Klania v prsach a v chrbtovej kosti. — Tlačenia v pleciah. — Nočné potenia. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie sprevdza. — Pluvanie krvi, často neporiadno účinkovanie srdca spojené s veľkou bojzivosťou, nespánivosť, mrcha trávenie.

V záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaoberanie, či sa nohy studené a udanie úplnej adresy:

Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 81/B.

25 ročný katár.

V 18. roku som ochorel, lebo v rozpálenosti som vodu pil. Veľký kašeľ som mal, a keď som stúpala, ťažko som vedel dýchať. Po jednom roku som ztratil, t. j. po roku ma opustilo, ale neskoršie som chorobu túto zpátky dostal, najviac som trpel vo veľkej horúčosti, v jasi a v špatnom čase. Stav tento vždy väčší bol, tak že som myslel, že sa zadusím. Doktori tí len uľavili ťažkosti moje, ustavičný kašeľ natoľko ma sosabil, že som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všetkých boľastí som len sedieť mohol, v poslednom a toto obvyčajne 4—5 dní trvalo, odpočinku som nikdy nemal. Doktori mi povedali že mojej nemoci není pomoc len uľavenie. Posledný doktor mi povedal, že mám katár, naposledy ale keď už celkom slabý a chudý som, lež aj život som zunoval, čítal som o liečiacom ústave «Spiro spero», ku ktorému som sa aj obrátil o pomoc. Zprvoti sa mi zdalo, že horšie sa cítim, no ale o 3 týždne som sa lepšie cítil, od tohto času veľmi fríško som sa liečil a aj postel som zanechal a chvala Bohu aj zamestnanie som zaujal, ktoré som pre nemoc opustil musel, a aj dneska som tu bez toho, žeby z nemoci aj najmenej badal. Za povinnosť si držím vďaku oďať za mne danú radu a lieky a hotový som ústav «Spiro spero» aj bárkomu odporúčať, kto v nemoci takejto trpí.

S úctou

Anton Deisl, Steyr (Hornia Austria), Duckertstr. 17.

Astma pľúcový katár.

Dľa najlepšieho mojego vedomia dávam na javo pochádzania a liečenia mojej nemoci. Bez všetkých predznakov, jedno ráno som zbadal v hrdle chrchlajúce a pískajúce hlasy. Probaval som vykašťať, ale bolo darobné a pritom ma aj zadúšalo, záduch väčšej a väčšej miere nastával, pri najmenšom násilení som sa strašne potil, čo veľmi zlé následky malo. Kašľanie ma tak strašne napádalo, že som nie zrietka bez seba ostal.

Samo sebou sa rozumie, že v takomto položení som ani pracovať ani ležať nemohol, bol som prinútení celý deň a noc sediaci stráviť.

Pri najmenšom pohnutí ma strašne zadúšalo. Bol by som rád býval, keby čím skôr koniec bolo somnou. Bol som napolutovania. Hľadal som pomoc v časopisoch, kde som aj našiel takzvaní **astmový prach**, ktorí mi aspoň polachčil, ale o vykurovanie ani reči nebolo. Asi za dva roky som upotrebil za 70 mariek.

V tom čase mi odporúčali liečujúci ústav „Spiro Spero“ a som sa odhodlal že ešte aj toto oprobujem. Už po prvých nariadeniach čo som obdržal, povzbudilo vo mne smelosť a úfania. A toto poslednie liečenie bolo najlepšie. Všetké nariadenia som usilovne z energiou previedol, a musím povedať že po Bohu ten im ďakovať môžem za moje uzdravenie. Usilovať sa budem pri každej príležitosti jejich liečenie odporúčať. Zostávam s úplnou úctou a vďakou

Franc Xaver Wagner, Haunstetten (Bavorsko).

Za opravdivosť rukopisu Haunstetten (Bavorsko).

(P.)

E. Hüber, mešťanosta.

Pľúcny katár.

Pred dvoma rokmy som ochorela na pľúcnu nemoc. Prv nežli by som bola lekársku pomoc hľadala, som za čas odľahovala. Všetliaké

lieky som užívala, ale bez všetkého výsledku a takto som sa celkom uspokojila s mojou nemocou a trpela som do februára tohoto roku až som z nenazdania čítala o liečiacom ústave „Spiro spero“ a som sa listovne obrátila na ústav tento, odkiaľ som o tri dni dostala liečujúce nariadenia. Dľa nariadenia som sa hneď začala opatrovať a o pár týždňov som už o polachčenie so dňa na deň vo väčšom stupni cítila. Moje úplné vyliečenie môžem ďakovať jedine liečujúcemú ústavu „Spiro spero“. Tento ústav môžem každému trpiacemu odporúčať, pričom sa aj liečujúce výdavky veľmi ľavne

Emma Kratzer, strojnícova žena.

Ingolstadt, Münzbergstrasse 7.

Pľúcna nemoc, krvácanie pľúc.

Skrz presilenie v robote som ochorel v roku 1899. na pľúcnu nemoc, s ktorej som sa vyliečil na čas zakiaľ som lekársku pomoc upotrebil.

Nevedel som, že takáto vnútornajšia nemoc potrebuje neprestajnú opateru. V roku 1901. som znovu dostal pľúcny katár, pričom ma mnoho rázy krv zaliala a tak som oslábol, že som bol prinútení do postele ľahnúť. Príčina mojej nemoci bola zas presilenie v robote a mrcha povetrie atď.

Až som sa v novinách dočítal o liečujúcom ústave „Spiro spero“ Niederlössnitz pri Drezde, a dľa zadržania udaných nariadeniach sa mi podarilo moju nemoc celkom odstrániť a úfam, že sa mi ani viac nenavrátí, opakujúc moju vďaku zostávam s úctou

Ján Buxbaum.

Haselbach pri Stockerau Dol.-Austria.

Za opravdivosť ručí obecné predstavenstvo.

Kronberger, obecný predstavený.

Zalúdočvá a črevová choroba.

Pre tento zázračný výsledok som povďačný ústavu «Spiro spero», ktorý mňa vyliečil. Za 18 rokov som trpel na mrcha trávenie a na slabosť žalúdka. Vždy som bol nadutý a riadnu stolicu som mal z upotrebovania liekov. Ani spať som nemohol, a v nohách som cítil trpnutia, pre ktoré som sa ani len pohnúť nemohol. Viac ráz som závrat mal. Ruky a nohy som viac ráz studené mal. Počas mojej choroby som nesmel cesťo a cušpajz užívať, čo ma skoro do zúfania donieslo. Od mnohých lekárov som sa dal liečiť, bez toho aby bol nejaký výsledok dosiahol. Vtedy ma upozornili v časopisoch zjavenom «Spiro spero», a ja som sa aj rýchle odhodlal jeho liečeniu, ktorý aj za krátky čas dokazal jeho cieľ v úplnom upotrebenia liečenia tak, že sa mi prinavrátila chuť do jedenia, a stolicu som mal vždy a vždy riadnejšiu, spánok som mal riadny. A neskoršie som strávil všetky jedlá a o 4 mesiace som bol úplne zdraví. Toto môžem podakovať len ústavu «Spiro spero» že v 70 ročnom mojom veku od dlho ročnej nemoci som sa oslobodil. Istý výsledok a ľavné liečenie bár komu — kto v takejto nemoci — trpí vrele odporúčam ústavu

Terezia Horn, Wien 16.

Smrteľné nebezpečie na jednej svatbe.

(Odtisk zakázaný.)

Skutočná udalosť dľa rozprávky Jána Mudroňa v Komárom-Tarjáne.

(Odtisk zakázaný.)

Bolo po žatve, tu sedeli sme pod lipou pred kostolom s našim starým učiteľom, rozprávky ktoré sme tak radi počúvali. Tento raz nám rozprával o svojom priateľovi.

«Sused Michal», vravel medzi iným, bol veľmi obľúbeným človekom a dedinským rychtárom; mal dve dcéry, z ktorých jedna, 18ročná Mária vydatá sa mala za syna zámožného lichvára, Martina. Tá druhá dcéra bola bladá, chorľavá, 18ročná dievčica, trpela od detinstva na pakostnicu, štiepanie v údoch; ramená a nohy jej boli opuchnuté, vždy mala bolenie hlavy, klopanie srdca, závraty napádal a mdloba, a ponevác takmer vždy ležala v posteli, nemala chuť k jedlu. Bohatý gazda nešetril peniaze, aby mladšiu dcéru svoju vyliečil, ale nič nepomohlo. Pred tromi rokmi, keď sa starašia dcéra vydávala mala, nevedel ani gazda sám, koho by mal pozvať za starejšieho bez toho, že by ostatných susedov nejak neurazil, z ktorých jeden každý milerád by bol šiel za starejšieho, lebo všetci milovali gazdu. Tu si razom vzpomene na mňa a na krásne časy, keď sme spolu slúžili pri vojsku. Vtedy povedal svojej manželke, s ktorou sa rádil, koho by mal pozvať za starejšieho: «Môj starý priateľ učiteľ ten a nikto iný nebude starejším!» Hneď písal, aby prišiel. To bola myšlienka, ktorú mumľeš Božia vnukla. Svitol deň svatby. Hostia sa dostavili z celého okolia, v chráme držal pán farár peknú kázeň potom šli sme za zvukov príjemnej hudby domov, sde sa pri vine, hudbe a tanci všetko rozveselilo. Raozm nastalo ohromné rozčulenie. Gazda klesol sľaby ho hrom bol uderil, oči mal zavreté, triasol sa na celem tele, tvár mu bola celkom premenená. Hudba zamkla, svatobníci stáli od ľaku bleďi ako prikovaní. Hneď otvorili okná a gazda umývali octom a vodou, ale všetko marne; ženy a dievky bedákaly a zúfale si vlasy šklbaly, srdce sa mi svieralo a ja som nemohol pomôcť! Tu mi vzkrsla v hlave ratujúca myšlienka, volám na manželku svoju: «Oh, keby sme tu mali Fellerov Elsa-Fluid, ten by nášmu priateľovi istotne pomohol!» Moja manželka rýchlo prekutala svoje vačky a na šťastie našla dve flašky; vzal som jej jednu z ruky klaknul k Michalovi, natrel som mu okolie srdca, prsá a hlavu a nakvapkal som mu niekoľko kvapiek z podivného Fellerovho Elsa-Fluidu do úst. Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!» Dal som mu ešte 10 kvapiek a hneď mu bolo ľahšie. Gazda omedľho vstal; všetci plakali od radosti, blahoželali gazdovi a mne. Veselie sa zase započalo, všetko zase ožilo. Hostia si vždy pripíjali na zdravie dorábateľa lekárnik Eugena V. Feller v Stubici. Templom utca 18. (Záhrebská stolica) O hodinu bol gazda už celkom zdravý. Hostia vtedy chceli vedieť, že zkdial poznám tento podivne účinkujúci Elsa-Fluid? a ja som im potom rozprával, aký chorý bol vždy môj priateľ a dobrý známy gazda, kapráľ Hoffer, aký trpel na bolenie žalúdka, mdlobu, nechť k jedlu, jatrovú nemoc,

Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, este!»

už už myslel, že nikdy viacej nebudem vidieť, tak zle už bolo smojima očima! Gazda hneď objednal u lekárnik Eugena V. Feller v Stubici (Templom-u. 18.) (Záhrebská stolica) 4 tucty Elsa-Fluidu za 16 korún a o niekoľko týždňov úplne vyzdravela i jeho mladšia dcéra, a teraz často objednávajú 1 tucat za 5 korún pre chudobných.

Zo svatobných hosťov už tiež mnohí objednali si Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove hnažie Elsa-pilulky a dosiahli najlepšie úspechy ešte aj pri hučení v ušiach, škroulosnom hnojení výsype, pri zimnici boručke, influenci, nátko, ochromeniu ramien a nôh, hámerhoidov (zlatej žily), kyslého grgania, mdlôb a menovitie oproti boleniu zubov. Toto je rozprávka starého učiteľa, ktorú, mi nedávno môj priateľ sdelil. Rozumie sa, že som si aj ja hneď objednal Fellerov pravý Elsa-Fluid, predne 24 flašiek za 8 korún 60 halierov, potom 36 flašiek za 12 korún 40 halierov a Elsa-Fluid mi prinavrátil zdravie. Nielen nemocní, lež i zdraví si objednávajú Elsa-Fluid ku každodennému umývaniu. Som presvedčený, že mi každý povďačný bude, kto si objedná Elsa-Fluid. Len sa varujme od napodobenín a objednávejme rovno v Stubici a napíšme jasno adresu lekárnik: **Eugen V. Felier lekárnik, Stubicza, Templom-utca 15 (Hrvatsko.)**

Pravy Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známku «Elsa»)

musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a одобrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov Elsa-Fluid vyznačený bol zlatou medaillou, krížom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného kríža vyznačil shotoviteľa «Fluidu» záslužnou striebornou medaillou. Objednávajú si Fellerov Elsa-Fluid len poštovou dobičkou, alebo za vopred zaslané peniaze. — chránine sa napodobnein ako: Lujza-Fluid, Gold-E-be-Fluid, Inda Fluid, Salvator-Fluid, Kotvooy-Fluid, atd. alebo volajú Svietovy-Fluid a bylinná esencijs (Kräutergeist). Len-Fellerov Elsa-Fluid je pravý!

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábateľa:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utca 18. szám. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Jozefa Töröka, Kral'ovská ulica c. 12. v lekárni «Nador» dra Eggera Vaci-körut c. 17.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. V Budapešu, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu	12 flaš. alebo 6 dvoj. flaš. 5 korún — hal.	24 " " 12 " " 8 " 60 "	36 " " 18 " " 12 " 40 "	48 " " 24 " " 16 " — "	60 " " 30 " " 20 " — "
---	---	------------------------	-------------------------	------------------------	------------------------

Zdarma dostanete pokaždom opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 flašku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE Rebarbara-Elsa-Pilulky**

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vyprobovaný prostriedok na prehnatie; účinkuje rýchle, isto, bezboľasne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha tráveniu, čistí a ulavuje číre a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon báik (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny tranko. — 200 kilogramov ťažké ošipane! Kravy, čo dávajú mlieko ako smatanku. Ohnivě Kone! Zdravý hyd! Všetko toto znovu dosiahnuť keď sa znamenitý Fellerov zveráči potravny prach s schrankou známku Elsa potrebuje a helve s každodennou krmou podáva. — Tento potavný prach zvyšuje chuť k žraniu nezukuje na žaudok, posilňuje valy, a ľahvu krind. Jedon báik 1 korona jestli sa objednává s Fluidom. Bez Fluidu treba naráz aspon 4 báliky treba na ráz objednať čo s spootosi 5 korún koštuje.